

ПЛАНУВАННЯ ВУЛИЧНОЇ МЕРЕЖІ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

А. Баранович, ст. викладач
ORCID ID: 0000-0001-5783-7897

Л. Баранович, асистент
ORCID ID: 0000-0002-4521-311X

Львівський національний аграрний університет

<https://doi.org/10.31734/architecture2021.22.109>

Баранович А., Баранович Л. Планування вуличної мережі фермерських господарств

Розглянуто вплив соціальних умов на розвиток планування вуличної мережі в структурі об'єднаної територіальної громади.

Сучасне життя людини у селі дедалі більше потребує розвиненої інфраструктури вуличної мережі, такої, як у місті, тобто наближеності певних видів діяльності людини до місця її проживання. Основою для кращого функціонування населеного пункту є вулична мережа з планувальною структурою, яка безпосередньо враховує всі основні фактори, як-от рельєф, кліматичні умови та ґрунти.

Створення ж фермерських господарств спричиняє інші наслідки, оскільки такі утворення переважно формуються на новому місці за населеним пунктом, проте територіально до нього не належать. Звісно, з новоствореного господарства розвиватимуться нові транспортні зв'язки як у напрямку села, так і транспортної магістралі чи іншого населеного пункту. Створюється нова інженерно-транспортна інфраструктура та її взаємозв'язки з іншими структурами.

У результаті формування території фермерських господарств і вуличної мережі виявлено основні чинники їх планувальної структури. Грамотне розпланування населеного пункту, створення комфортних умов пересування дадуть змогу якісно та оперативно здійснювати соціально-економічні комунікації і покращити товарообіг в окремих територіальних громадах. Одним із основних планувальних елементів забудови є вулична мережа, і саме вона вимагає окремої уваги архітектора. Від якості проєктних рішень залежатиме створене архітектурно виразне середовище з комфортними умовами проживання для мешканців населеного пункту.

З розвитком агропромислового комплексу виникають нові вимоги до вуличної мережі, які треба враховувати у нових проєктних рішеннях.

Ключові слова: вулична сітка, фермерське господарство, житлова вулиця, провулок, господарська вулиця, лінія забудови.

Baranovich A., Baranovich L. Planning the street network of farms

The influence of social conditions on the development of street network planning in the structure of separate territorial communities is considered.

Modern human life in the countryside increasingly needs a developed street network infrastructure, such as the one in the city. Life increasingly requires the proximity of certain human activities to the place of residence, the basis for better functioning of the settlement is a street network, with a planning structure that directly takes into account all major factors such as terrain, climatic conditions and soils.

The creation of farms has other consequences, as such formations are mostly formed in a new place behind the settlement, but belong to it territorially. Of course, the newly created farm will develop new transport links both to the village and to the highway or other settlement.

This creates a new engineering and transport infrastructure and its relationships with other existing structures. As a result of the formation of the territory of farms and the street network, the main factors of their planning structure were identified. Thus, due to the competent planning of the settlement, the creation of comfortable conditions for movement will provide an opportunity to qualitatively and quickly carry out socio-economic communications and improve trade in separate territorial communities. One of the main planning elements of the building is the street network, and it requires the special attention of the architect, the quality of design decisions will depend on the architecturally expressive environment with comfortable living conditions for residents. Therefore, with the development of the agro-industrial complex, there are new requirements for the street network, which must be taken into account in new design solutions.

Key words: street grid, farm, residential street, lane, farm street, building line.

Постановка проблеми. В умовах створення нових окремих територіальних громад вулична мережа фермерських господарств і населених пунктів дедалі більше заслуговує на увагу до-

слідників. Розроблення нової і вдосконалення старої мережі вулиць – одне з перших завдань архітектора в новітніх умовах професійної діяльності. Отже, сучасна інфраструктура і грамотне

планування вулиць надасть чималі комунікативні можливості між фермерськими господарствами та населеними пунктами в окремих територіальних громадах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Тематика вуличної мережі та впливу нових соціальних умов на формування та планування села і фермерських господарств певною мірою розкрита у працях О. Колодрубської, А. Калиниченко, М. Лесечка, О. Стукалова, Г. Шаповалової, І. Черняка, Р. Рапко, Р. Шура, Л. Франків, О. Сільник. Утім питанням змін в організації структури фермерського господарства та його вуличної мережі приділено мало уваги.

Постановка завдання. Наше завдання – з'ясувати, як саме наукові дослідження, концепції та чинники впливають на розвиток вуличної мережі фермерських господарств у нових соціальних умовах.

Виклад основного матеріалу. Вулично-дорожня мережа – це призначена для руху транспортних засобів і пішоходів мережа вулиць, доріг загального користування, внутрішньоквартальних та інших проїздів, тротуарів, пішохідних і велосипедних доріжок, а також набережні, майдани, площі, вуличні автомобільні стоянки з інженерними та допоміжними спорудами, технічними засобами організації дорожнього руху [1].

У сільських населених місцях є такі види вулиць:

- головні вулиці або магістралі, вони ж бувають і транзитними дорогами;

- житлові вулиці, на які виходять фасади житлових будинків;

- провулки, визначені для прогону на пасовище худоби фермерів і вивезення гною зі садіб і фермерських господарств, а також для протипожежних цілей;

- господарські вулиці і проїзди, що зв'язують господарські центри ферми з полями та угіддями господарства [3].

У великих населених пунктах можуть бути ще так звані внутрішньоквартальні проїзди.

Щоби створити найкращі умови інсоляції житлових будинків, житлові вулиці прокладаються в меридіальному напрямі, тобто з півночі на південь, або з незначним відхиленням, бажано в південно-східний бік.

Напрямок вулиць не повинен збігатися з напрямком панівних вітрів. У місцевостях із складним рельєфом напрям магістральних, жит-

лових і господарських вулиць повинен бути паралельний горизонталям або під невеликим кутом до них, щоб подовжній схил вулиці не перевищував 8–10°.

У населених місцях, розташованих на рівній місцевості, вулиці бажано проєктувати прямими лініями, без зайвих поворотів. В умовах же складного рельєфу місцевості напрям вулиць може набувати характеру ламаних або кривих ліній.

Ширина проїжджої частини житлових вулиць буває 4–6 м, узбіч із кожного боку – 1–1,25 м, ширина канав або кюветів – 0,75–1,25 м, рядових насаджень – 2–2,5 м, тротуарів – 1,5 м, інтервал між парканами і тротуарами – 0,25–0,5 м. Отже, загальна ширина житлової вулиці має становити 15–20 м.

Для головних вулиць ширина проїжджої частини встановлюється в 6–9 м, узбіч – 1,5–2 м, канав або кюветів – 1–1,25 м, рядових насаджень дерев – 2,5–3,5 м, тротуарів – 1,5–2 м, інтервал між парканами і тротуарами – 0,5 м. Загальна ширина головної вулиці – 20–25 м.

За наявності бульвару ширина головної вулиці (магістралі) збільшується до 30–35 м.

Проєктуючи вуличну сітку, треба зважати на те, щоби транзитні дороги із жвавим рухом не перетинали населене місце. Ці дороги слід прокладати за його межами.

Вулиці, якими просуваються трактори, сільськогосподарські машини і худоба, не повинні проходити через житлову зону. Їхня ширина має бути достатня для проїзду трактора з причіпними сільськогосподарськими машинами найбільшого габариту або прогону худоби господарства. Ширина провулків проєктується у 8–12 м.

Житлові й магістральні вулиці повинні мати двобічну забудову. Однобічна забудова допускається тоді, коли вулиця проходить, приміром, уздовж річки або поблизу парку. Будинки на садибах розташовуються на одній лінії забудови, що проходить на 5–7 м від межі вулиці або ж на різних відстанях від вулиці, дотримуючись певної системи в цих відхиленнях [1; 2].

В'їзди і входи на садиби акуратно оформляються ворітьми і хвіртками.

Архітектурне оформлення фасадів житлових будинків, які виходять на вулицю, характер парканів, огорож і зелених насаджень на сусідніх садибах повинні бути різноманітні, щоби надати вулиці мальовничого вигляду [5].

Створення ж фермерських господарств спричиняє інші наслідки, оскільки такі утворення переважно формуються на новому місці за населеним пунктом, проте територіально належать

до нього. Звісно, з новоствореного господарства розвиватимуться нові транспортні зв'язки як у напрямку села, так і на транспортну магістраль чи інший населений пункт. Так створюється нова інженерно-транспортна інфраструктура та її взаємозв'язки з іншими структурами [4, с. 138].

Висновки. У результаті формування території фермерських господарств і вуличної мережі виявлено основні чинники їх планувальної структури. Отже, грамотне розпланування населеного пункту, створення комфортних умов пересування дадуть змогу якісно та оперативно здійснювати соціально-економічні комунікації і покращити товарообіг в окремих територіальних громадах.

Бібліографічний список

1. ДБН Б.2.2-12:2019 Планування та забудова території. Київ: Мінрегіон України, 2019. 185 с.
2. ДБН Б.2.4-4-97 Планування і забудова малих сільськогосподарських підприємств та селянських (фермерських) господарств. Київ: Держкоммістобудування України, 1997. 27 с.
3. Лоїк Г. К., Тарасюк І. Г., Степанюк А. В., Смолярчук М. В. Розпланування та забудова території сільських населених пунктів і фермерських господарств: навч. посіб. Київ: Арістей, 2009. 344 с.
4. Степанюк А. В. Архітектурно-планувальна реконструкція центральних сіл первинної системи розселення. Львів: НВФ «Українські технології», 2012. 272 с.
5. Баранович А. М. Організація і планування території фермерських господарств. *Вісник Львівського національного аграрного університету: архітектура і сільськогосподарське будівництво*. 2016. № 17. С. 143–147.

Стаття надійшла 17.06.2021